

A karancsaljai Munkás és Földműves Tanács választási jegyzőkönyve

Egy korábbi, 1964-ben megjelent Palócföldben Kazár község történetével foglalkozó dolgozatomban vázlatosan ismertettem a Tarácskőztársaság idején keletkezett helyi jegyzőkönyveket. Ezek, bár szám szerint négy volt belőlük, nem idézték olyan hatásosan a kor szellemét, eseményeit, mint az az 1919. április 9-én írott jegyzőkönyv, melyet Szöllös Péter karancsaljai lakos ajándékozott a Nógrád megyei Munkásmozgalmi Múzeumnak. Az ő birtokába ez az irat a huszas évek elején került és azóta őrizte féltő gondjal.

A két összehajtott lapból álló dokumentum megsárgult papírja a hajtások vonalán már kopott, töredezett, de a szöveg még jól olvasható:

„VÁLASZTÁSI JEGYZŐKÖNYV,

Felvétetett Karancsalja községben 1919. évi április 9-én. Jelen voltak alulírtak:

Tárgy: a forradalmi kormányzó tanácsnak XXVI. számú rendelete alapján Karancsalja községben a munkás és földműves tanács tagjainak (1450 lélek után) 16 tagnak megválasztása.

ELJÁRÁS:

Csermák Gáspár ideiglenes munkástanács elnökének indítványára a választók a választási eljárás vezetésére elnöknek Jarosek János elvtársat választják meg, aki a megbízatást köszönettel fogadja, az egybegyűlt választókat üdvözlí és felkéri őket, hogy úgy a választás alatt, mint a szavazatok összeszámlálása, nemkülönbön az eredmény kihirdetése alkalmával higgadtan, nyugodtan és fegyelemezten viseljék magukat.

Elnök felkéri a választókat, hogy a választás ellenőrzésére saját kebeléből válasszon 4 bizalmi férfiút, akik közül 2, a választásnál folytan jelen kell hogy legyen.

Választók jogukkal élve bizalmi férfiakkul Csernák Gáspár, Tóth Mátyás, Szöllös János huszár és Menczel János választókat választják meg.

Elnök felkéri a választókat, hogy szavazatok összeszámlálására a saját kebeléből válasszon 3 tagú bizottságot.

Választók ezen jogukkal élve a szavazatszedő bizottságba Tóth Pál, Csernák Mátyás és Csernák Sándort választják meg.

Elnök felolvassa a rendeletet és a választást megnyitja:

Leszavazott 329 választó, akik 130 jelöltre leszavaztak.

Legtöbb szavazatot nyertek:

1. Tóth Pál 272, 2. Tóth Mátyás 263, 3. Csernák Gáspár 259, 4. Menczel János huszár 238, 5. Jarosek János 210, 6. Szöllös János huszár 191, 7. Godó János 181, 8. Menczel János honvéd 172, 9. Menczel Mihály 131, 10. Kozik Ferenc 128, 11. Szöllös Gáspár baka 123, 12. Híves István 118, 13. Csernák Sándor 112, 14. Pál András 111, 15. Nagy János 111, 16. Rüschschloss János 108 szavazatot.

Ennél fogva fenn nevezettek a munkás és földműves (tanács) tagjaivá megválasztattak.

Elnök a választás eredményét ilyen értelemben kihirdeti.

Ezzel a választási eljárás befejeztétven aláíratott a jegyzőkönyv.

Kelt mint fenn.

P. H.

Tóth Mátyás	Jarosek János elnök
Menczel János	Tóth Pál
Szöllő János	Csernák Mátyás
Csernák Gáspár	Csernák Sándor

Eddig a jegyzőkönyv. A bélyegző jobb- és bal oldalán levő 4—4, összesen 8 eredeti hitelesítő aláírást nem számítva a jegyzőkönyv két kéztől származik. Szöllös Péter és Tóth Mátyás tőgyör egybehangzó közlése szerint a jegyzőkönyv előre elkészített szövegét Kovalcsik (később Csáki) József jegyző írta, míg a kipontozott

helyekre a választások eredményeit Jarosek János igazgató tanító jegyezte be.

Tóth Mátyás tőgyör a 16 tagú karancsaljai Munkás és Földműves Tanács egyetlen még életben levő tagja értékes adatokkal egészítette ki a választási jegyzőkönyv alapján kirajzolódó képét és több a tanács működésével szorosan összefüggő figyelemreméltó adatot közölt. Visszaemlékezésében ez áll: „1919. április 9-e szerdai napra esett. Ahogy a jegyzőkönyv is megörökítette a választásban 329 karancsaljai lakos vett részt. Minden szépen, rendben zajlott le. A nép az iskolában gyülekezett. A gyűlést Csernák Gáspár ideiglenes elnök nyitotta meg, majd a választási eljárás elnökéül Jarosek Jánost, a köztisztviselőben álló igazgató tanítót választottuk meg. A választáson két pesti elvtárs is jelen volt. Mindketten, katonásan fel is szólaltak. Én is szót kértem. Bár sok mondani valóm volt, az előttem szólók példáját követve, csak röviden beszéltem. Amikor felszólalásom végére értem, az egyik pesti elvtárs odajött hozzám, megölelt és azt mondta: „Nekünk ilyen emberekre van szükségünk, mint te.” Szavaira általános tetszésnyilvánítás volt a válasz. A választáson is Tóth Pál után én kaptam a legtöbb szavazatot. 263-an szavaztak rám.

A választás lezajlása után elnökké véglegesen is Csernák Gáspárt választottuk meg. Nagyon sok dolgunk volt, de egyik legfontosabb tennivalónknak azt tartottuk, hogy Balla Géza 1200 holdas birtokán, ahonnan a tulajdonos elmenekült rend legyen. Egyelőre Tóth Pált bíztuk meg a birtok vezetésével. Később többi megbízatásom mellé a birtokvezetői munka is rám hárult. Közben az elnök

a frontra ment és az ő munkáját is nekem kellett elvégezni. A birtokon Ozsvárh Mihállyal, az ottani bérsgazdával láttuk el a munkát.

A termelés és a front egyaránt sok gondot okozott nekünk. Bár Tarjánban leállt a termelés, Gusztáv aknán folytatni kellett azt, a munkaerőhiány ellenére is, mert a vonatoknak kellett a szén. Még a termelés megszervezésével kapcsolatos tenni-valóknál is több bajt okoztak a frontra irányított fuvarosok. Majd minden hadi fuvarba küldött fogattulajdonos halálos ellenségünk lett. A szesztilalom szigorú betartása, az üzletek és a kereskedelem zavartalan működtetése szinte emberfeletti feladatokat jelentettek.

A bukás után Ozsvártól együtt elvittek bennünket. A kastélyból, ahol egy teljesen üres szobában tartották, négy szurony között kísérték a cseh parancsnokságra. A csehek engedtek bennünket, de a csendőrség minden nap jelentkeznünk kellett.

Azóta is sokat fordul meg a fejemben az, amit Kun Béla elvtárs egy tarjáni gyűlésen mondott, amikor egy társunk azt mondta elkesceredve: „Mi lesz velünk, Kun elvtárs, hisz teljesen körül vagyunk zárva”. Kun elvtárs azt válaszolta: „Nem baj, ha el is veszítjük ezt a háborút az urak ellen, de a magot elvetettük.”

Szöllös Péter évtizedeken át gondosan megőrizte a fentebb bemutatott jegyzőkönyvet, mely nemcsak hiteles történelmi forrás, hanem annak is ékes bizonyítéka, hogy a mag, melyről Kun béla a panasztévő munkásnak beszélt a tarjáni gyűlésen, Karancsalján is jó talajba hullott.

Kovács János